

ПРОБЛЕМА ЄДНОСТІ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ДОСЛІДЖЕННЯХ КОНВЕНЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ

Сучасні складні соціальні процеси [15, с. 249-255], зокрема процеси інтеграції міжнародного, зарубіжного та національного законодавств [14, с. 42-53] й глобалізації [13, с. 5], усвідомлення необхідності аналізу зарубіжного правового досвіду та співпраці на міжнародному рівні [3, с. 9], а також розуміння ролі й значення категорії «злочин» у національному кримінальному праві¹ свідчать про суттєвий зріст наукового інтересу та попитущо до досліджень міжнародних аспектів національного кримінального права [18, с. 10] й кримінальних аспектів міжнародного права [18, с. 9-10; 19, с. 27].

Примітно, що саме в такій площині, в роботах, як вітчизняних [1, с. 367; 16, с. 473], так і зарубіжних [18, с. 137; 20, с. 23] провідних фахівців використовується ціла низка термінів, що застосовуються для позначення «подібних»² злочинних діянь [12, с. 5], а саме: «конвенційні злочини» [5]; «конвенціональні злочини» [5]; «злочини міжнародного характеру» [4, с. 153]; «злочини за міжнародним правом» [10, с. 6]; «злочини в міжнародному кримінальному праві» [6, с. 171]; «міжнародні кримінальні злочини» [9, с. 56]; «злочини, що порушують міжнародний правопорядок» [10, с. 6]; міждержавні злочини [13, с. 5]; «транс-національні злочини» [16, с. 473]; «злочини транснаціонального характеру» [9, с. 56]; «міжнародні екстрадиційні злочини» [2, с. 45]; «транскордонні злочини» [17, с. 238]; «загальнокримінальні злочини, що ускладнені «іноземним елементом» [6, с. 171]; «злочини з міжнародними зв'язками» [6, с. 171] та ін.

На перший погляд (принаймні зовнішньо) зазначені дефініції вбачаються подібними, схожими до такої міри, що низка фахівців подекуди використовує деякі з них в якості синонімів³. З огляду

¹ Як абсолютно справедливо зазначав В. В. Сташис, «...поняття злочину в кримінальному праві є універсальною і фундаментальною категорією: воно лежить в основі змісту всіх кримінально-правових інститутів...» [7, с. 73].

² Діянь, які мають місце в площині «міжнародних аспектів національного кримінального права й кримінальних аспектів міжнародного права».

³ Див. детальніше, наприклад: «... конвенционные или преступления международного характера...» [4, с. 153]; «...рассматриваемые преступления учеными именуются по-разному...» [6, с. 171].

на це, відповідна проблема потенційно зводиться виключно до питання іменування [6, с. 171].

Однак, разом з цим, існує й інша позиція, яка незважаючи на таку подібність цих термінів, наголошує на їх відмінності та на тому, що під кожним з них фактично розуміються різні види злочинів [10, с. 6; 9, с. 56]. У зв'язку з цим, виникає низка питань щодо змістовної характеристики цих термінів, визначення їх понять та специфіки, зокрема, наприклад, особливостей, що дозволяють виокремити їх з загального масиву злочинів та критеріїв щодо встановлення «міжнародного характеру» злочинів, їх співвідношення [11, с. 103-107] тощо.

Отже наявність такої великої кількості термінів неодмінно спонукає до дослідження відповідних понять, а також — до осмислення проблеми їх співвідношення. У зв'язку з цим, виникає низка складних дискусійних питань щодо сутності кожного з них¹.

Таким чином, незважаючи насуттєве значення відповідної проблематики, слід констатувати, що в науковій літературі поняттю і змісту злочинів у «відповідній сфері» й досі приділяється недостатня увага, адже надзвичайно актуальними сьогодні залишається низка спірних питань щодо змістовної характеристики означених формулювань [9, с. 56], а також специфіки їх співвідношення, що в свою чергу неодмінно свідчить про необхідність її подальшої наукової розвідки.

Список використаних джерел:

1. Буроменський М. Деякі судження про поняття міжнародного кримінального права / М. Буроменський // Вісник Академії правових наук України. — 2003. — № 2-3. — С. 359-370.
2. Зелинская Н. А. Международные преступления и международная преступность : монография / Н. А. Зелинская. — Одесса : Юридична література, 2006. — 568 с.
3. Знай наших! Наукове товариство Макса Планка презентувало в Німеччині англomовну монографію професора Є. Л. Стрельцова «Українське кримінальне право: основні інститути» // Юридичний Вісник України. — 2018. — 31 серп.-13 верес. — С. 9.
4. Иногамова-Хегай Л. В. Международное уголовное право / Л. В. Иногамова-Хегай. — Санкт-Петербург : Юридический центр Пресс, 2003. — 405 с.
5. Князькина А. К. Конвенционные преступления как вид конвенциональных преступлений : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Князькина Анастасия Константиновна. — Москва, 2009. — 239 с.

¹ Відповідне твердження є справедливим і в контексті означеної проблематики [8, с. 109].

6. Князькина А. К. Понятие конвенциональных преступлений / А. К. Князькина // Юридическая наука и образование. — 2008. — № 1. — С. 171-187.
7. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. — 4-те вид., перероб. і доп. — Харків : Право, 2010. — 456 с.
8. Кузьмин Э. Э. Некоторые размышления о сущности внутренних вооруженных конфликтов / Э. Э. Кузьмин // Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих вчених : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. студ., аспір. та молод. вчених (м. Одеса, 27 жовт. 2016 р.). — Одеса : Фенікс, 2016. — С. 109-111.
9. Мансуров Т. Т. Понятие и общие признаки преступлений международного характера / Т. Т. Мансуров // Юрист-международник. — 2004. — № 1. — С. 56-61.
10. Мелентьев П. Понятие и общие признаки преступления международного характера, составляющие основу международного сотрудничества / П. Мелентьев // Мировой судья. — 2009. — № 4. — С. 6-11.
11. Мурадян С. В. Проблема критериев определения международного характера преступлений / С. В. Мурадян // Закон и право. — 2014. — № 7. — С. 103-107.
12. Русанов Г. А. К вопросу о соотношении понятий «международное уголовное преступление», «преступление международного характера», «транснациональное преступление» / Г. А. Русанов // Международное уголовное право и международная юстиция. — 2013. — № 4. — С. 5-6.
13. Стрельцов Є. Кримінально-правова компаративістика: сучасні аспекти / Є. Стрельцов // Юридичний Вісник України. — 2017. — 1-7 верес. — С. 5.
14. Стрельцов Є. Л. Складні сучасні процеси інтеграції міжнародного, зарубіжного та національного законодавств / Є. Л. Стрельцов // Вісник Кримінологічної асоціації України : зб. наук. праць. — Харків, 2016. — № 1. — С. 42-53.
15. Стрельцов Є. Регулювання складних соціальних процесів у міжнародному та національному праві / Є. Стрельцов // Юридичний вісник. — 2014. — № 1. — С. 249-255.
16. Теорія та практика міжнародного кримінального права : підручник / Н. А. Зелінська, С. С. Андрейченко, Н. В. Дрьоміна-Волок, Д. О. Коваль ; за ред. Н. А. Зелінської. — Одеса : Фенікс, 2017. — 582 с.
17. Туляков В. О. Глобалізація криміналу vs кримінальність глобалізації: нові виклики нового століття / В. О. Туляков // Міжнародні читання з міжнародного права пам'яті професора П. Є. Казанського : матеріали четвертої міжнар. наук. конф. (м. Одеса, 8-9 листоп. 2013 р.). — Одеса : Фенікс, 2013. — С. 236-239.
18. Bassiouni M. C. Introduction to International Criminal Law / M. C. Bassiouni. — 2nd rev. ed. — Leiden ; Boston : Martinus Nijhoff Publishers, 2014. — 1122 p.
19. Bassiouni M. C. The Penal Characteristics of Conventional International Criminal Law / M. C. Bassiouni // Case Western Reserve Journal of International Law. — 1983. — Vol. 15, Iss. 1. — P. 27-37.
20. Cassese A. International Criminal Law / A. Cassese. — Oxford : Oxford University Press, 2003. — 472 p.